

Michael Cobabus Severin Walter Schlüter

**Reverendae Facultatis Theologicae in Academia Rostochiensi p.t. Decanus
Michael Cobabus, Theologiae Doctor & Professor ... Ad Disputationem
Inauguralem ... Dn. Severini Waltheri Schlüter**

Rostochii: Kilius, 1672

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn740890913>

Druck Freier Zugang

RU theol 17.Sept. 1672

Cobanus, Michael / 6

~~Schlüter, Severin. W.~~

Programma 3. 40
Quod Deus Optimus Maximus

Felix Faustumq; esse jubeat!

Reverendæ Facultatis Theologicæ in Aca-
demia Rostochiensî

p. t. DECANUS 56

MICHAEL
COBABUS,

Theologiæ Doctor & Professor

suo, & Venerandi Collegii Theologici nomine

Ad

Disputationem Inauguralem

VIRI REVERENDI, & CLARISSIMI

DN. SEVERINI VVALTHERI

Schlüter / Hamburg.

*Ad diem XVII. Septembris publicè, & solemniter in Au-
ditorio Majori horis antè & post meridianis habendam,*

MAGNIFICUM DN. RECTOREM,

Plur. Reverendos, Amplissimos, & Excellentissimos

DN. Professores, Doctores, Licentiatos, Verbi Divini ministros

Omnesq; Literatos ac Literatorum Fautores perquam

humaniter, & officiosè invitat.

ROSTOCHII, Typis JOHANNIS KILII, Universitatis Typogr. 1672.

1672

Ræsidium nobis divinitus datum, ut eo in omnibus fidei quæstionibus, Religionis controversiis, tentationibus, luctâ carnis, & Spiritus, aliisque obvenientibus malis reverenter utamur contra cœlestis, veritatis hostes, non aliunde petendum est, quàm è Scriptura canonica V. & N. T. Hæc ab ipso Sanctitatis fonte, à quo nil nisi divinum, sanctum, & quod est infallibile, oriri potest, supernaturali revelatione profecta per sanctos Dei homines ad nostram instaurationem, & salutem fideli cura est exarata. *Non enim voluntate hominis allata est ulla prophetia; sed acti à Spiritu Sancto locuti sunt Sancti DEI homines* 2. Petr. 1. v. ult. unde Scriptura dicitur divinitus inspirata. 2. Tim. 3. v. 16. & *καὶ ἡ γραφή* Scriptura, in qua nobis revelantur, quæ nulli Sapientum hujus mundi unquam in mentem venerunt, & non nisi à Deo manifestari potuerunt. Præclare igitur Augustinus: *Quid est Scriptum sacra, nisi quedam Epistola omnipotentis Dei ad suam creaturam, in qua verba Dei sonant, & cor Dei discitur.* Epitome, vel centrum hujus Epistolæ, est Christus humani generis Servator, qui non tantùm est quærendus in scriptis Evangelistarum, & Apostolorum, sed etiam Prophetarum. Huic enim Propheta testimonium perhibent, remissionem accepturum quemvis in cum credentem. Act. 10. v. 43. Nam Jesum Christum proposuit Deus *ἰλασθῆσθαι* per fidem in ipsius sanguine in V. T. ut demonstraret Justitiam suam per remissionem peccatorum præcedentium: in N. T. ut demonstraret justitiam suam per remissionem peccatorum

præsenti

præsenti tempora, ut ipse sit justus, & justificans eum, qui est ex fide
Jesu. Rom. 3. 26. 27. SUBJECTUM, cui hæc Epistola est com-
mendanda, est omnis Creatura, cui Evangelium est prædicandum.
Matth. 28. v. 19. Marc. 16. 15. *Nam omnes sunt peccatores, non est ju-
stus, ne unus quidem. Omnes deflexerunt, à via Justitiæ & Sanctita-
tis, & simul inutiles facti sunt, non est, qui faciat bonum, non est
usque ad unum* Rom. 3. 10. 11. 12. *Omnes enim peccarunt: & egent glo-
ria DEI* v. 23. Judæis quidem in V. T. concessa est præeminentia ra-
tione beneficiorum à Deo acceptorum. Primarium enim & sum-
mum beneficium ipsis præ gentibus in V. T. exhibitum illud est, quod
ipsis credita sint eloquia Dei. Rom. 2. v. 2. Verùm ratione meriti
omnis Judæus est sub peccato, & omnis græcus est sub peccato: Nul-
lus Judæus præcellit gentili in Judicio Dei peccata arguentis. Rom. 2.
9. *Finis* hujus Epistolæ est, ut cor, vel voluntas Dei ex illa probè di-
scatur, & agnoscat. *Non est* ait Bellar. lib. 6. de amiss. gratiæ &
statu peccati cap. 3. in resp. ad obj. 6. *de rebus, quæ pendent à divina
voluntate aliquid asserendum, nisi Deus ipse in scripturis sanctis tale
aliquid revelaverit.* In scriptis humanis nihil aliud invenimus,
quàm vel Reip. administrandæ leges, & adminicula; vel valetudinis
servandæ, ac recuperandæ rationes: vel rei familiaris custodiendæ &
augendæ viam: vel agriculturæ, aliarumque artium, & scientiarum
instituta, & semper aliquid potest desiderari, etiamsi sanctorum ho-
minum sunt scripta. Verùm in Epistola omnipotentis Dei ad nos
homines scripta, mensa instructissima est apposita, & invenitur o-
mnium bonorum Spiritualium abundantia, unde Spiritus S. gratiã
cuique licet prospicere suæ indigentia, & animam suam tristem liber-
alissimè reficere. Hic dulcissimi divinæ gratiæ & misericordiæ ape-
riuntur fontes, ad quos gratis hauriendos gratiosè omnes invitamur,
ut cor nostrum efficaciter refocilletur, & sitis nostra intolerabilis res-
tinguatur. Si laboramus ignorantia rerum spiritualium, mentem
humanam longè excedentium, & nescimus, quã viã incedamus, ut
voluntate Dei cognita, & peccatis ex lege agnitis, justificemur in
judicio divino, atque justificati nos Deo sistamus hostiam vivam,
sanctam & acceptam; Scriptura à Patre luminum profecta, non
tantùm in se, sed etiam quoad nos est *lucerna pedibus nostris, & lu-
men semitæ nostræ* Ps. 119. v. 105. *Est lucerna splendens in obscuro loco,
illuminans tenebricosas hominum mentes.* 2. Pet. 1. v. 19. *Errores, &*

*ignorantiam discutiens, & lucem cognitionis Christi cordibus nostris
præbens 2. Cor. 3. 15. & seqq. cap. 4. v. 4. & 6. Parvulum sapientem,
efficiens, & oculum mentis illuminans Pl. 19. 8. 9. Nam sine superna-
turali Scripturæ luce, omnia sunt tenebrosa, ignorantia, & erro-
rum plena Eph. 2. 11. 12. Nullus filius lucis, & hæres Dei, nulla men-
tis illuminatio: Omnes in tenebris manent, & ambulant Eph. 5. 8.
Joh. 3. 19. 20. Homo, quicumque is sit, naturâ non percipit ea quæ
sunt Spiritus, stultitia enim est illi, & non potest intelligere. 1. Cor. 2.
14. Si opus est gladio Spiritus, quò nos defendamus adversus insul-
tus hæreticorum, in Ecclesiam Christi sese inferentium, eosquæ vir-
tute Sp. S. superemus, ut victi veritati Evangelicæ obediant, Scri-
ptura non tantùm utilis est ad doctrinam, sed etiam *ὡς ἑλεγχον*
2. Tim. 3. v. 16. Nam *lex Jehovæ perfecta, convertens animam, testi-
monium Jehovæ fidele, sapientem efficiens parvulum Pl. 19. 8. est ser-
mo Dei vivus & efficax, & penetrabilior omni gladio ancipiti Hebr. 4.
12. Scriptura auctoritate invicta adversus dolos, & innumerabiles
fraudes anticristi, quibus gentes toto orbe seducet, nullum, est divi-
nitus Ecclesiæ datum majus fortiusquæ præsidium. Ad omnes enim,
Diaboli insidias detegendas; ad omnes Diaboli machinas superandas
valet excelsum atque insuperabile divini eloquii robur. Omnis ser-
mo Dei ignitus clypeus sperantibus in se Prov. 8. & gladius Spiritus est
verbum Dei, ita Acoſta lib. 3. de novis temporibus cap. 3. Si variis
afflictionibus, & persecutionibus in hujus vitæ curriculo propter no-
men Christi sumus expositi, & in nostra vocatione acerbè tur-
bamur, & divexamur; vel etiam experiri cogimur, nos in judi-
cio humano injustè accusari, & condemnari, & propterea
nescimus, quò nos vertamus: Scriptura expedita nobis suppe-
ditat præsidia, ut turbati, & condemnati animum non despondeam-
us, neque mundi perverso de nobis iudicio, ac minis detur-
bemur à Christiana constantia, & veræ pietatis tramite; sed cogitan-
tes in persecutionibus illis à DEO nos diligere, & Christo capiti no-
stro similes reddi, malum illatum bono superemus, & nos magis ma-
gisque ad patientiam asvesciamus, ut persequentes potius fatige-
mus, quàm, ut in acerbissimis persecutionibus frangamur. Nam,
*virtus DEI in infirmitate nostra perficitur, ut sermo de cruce nobis sit
potentia Dei 1. Cor. 1. 18.* scientibus, quòd afflictiones sint exercitia,
quibus DEUS nostram obedientiam, & fidem exercet, atque nos
præparat**

habeamus per nomen ejus. Joh. 20. 31. Scriptura est fidei no-
stræ fundamentum, Eph. 2. v. 20. & principium, vel id primum,
è quo cognoscitur omne Dei consilium, de nostra salute Act. 20. 27.
cap. 26. 22. & probatur, quæ nam sit bona, accepta & perfecta DEI
voluntas, Rom. 12. 2. Ex hoc principio Paulus Apostolus non tan-
tùm affirmativè, sed etiam negativè in articulis fidei declarandis, &
demonstrandis argumentatus est, ut eo ipso Scripturam perfectam,
fidei, & religionis veræ normam esse, doceret, & testaretur. Audia-
mus ipsum in epistola ad Rom. cap. 4. differentem, de justificatione
Abrahami in conspectu DEI. Nam ibidem docet: Abrahamum ex
operibus non esse justificatum in conspectu DEI, quia Scriptura illud
non dicit; Abrahamum autem apud Deum justificatum esse fide, quia
Scriptura illud dicit. Quid enim, inquit, Scriptura dicit, sc. de justifi-
catione Abrahami apud Deum? An dicit ipsum justificatum esse in
judicio Divino ex operibus? Absit! nam Scriptura dicit, Abrahamum
credidisse, illudquè ei imputatum esse ad justitiam, ergo Scriptura
non dicit, Abrahamum ex operibus esse justificatum apud DEUM.
Nam Abrahamo merces imputata est gratis, non ex debito, Ei au-
tem qui operatur, merces non imputatur ex gratia, sed ex debito. A-
brahamus verò non est operatus, ut in judicio divino per opera esset
justus, credidit autem in eum, qui justificat impium; ei autem qui non
operatur, ut justificetur in conspectu DEI ex operibus; credit autem
in eum, qui justificat impium, fides sua imputatur in justitiam, sicut
etiam David declarat beatum eum hominem, cui DEUS imputat ju-
stitiam absque operibus. *Dicit enim scriptura: Quisquis credit
in eum non pudebit.* Rom. 10. v. 11. Ob hanc causam Ap. Act. 25. 22.
apertè docet, quòd nihil dixerit extra ea, quæ Apostoli & Prophetæ
locuti sunt futura esse. Omitto multa alia loca, in quibus Apostolus
contra suos Adversarios ad solam Scripturam provocat, ut illos ex
ea confutet, & erudiat. Illud autem præterire nequeo, quòd Ber-
rhöenses Act. 17. v. 11. commendantur, quia audita Pauli doctrinâ scru-
tati sunt Scripturas, an etiam illa se ita haberent. Si igitur Apostoli
doctrina est examinata è sacris literis, aliorum quoquè sententias in
rebus divinis secundum Scripturæ normam examinari necesse est.
Nam *omnia probate*, inquit Apostolus, 1. Thess. 5. v. 21. probate Spi-
ritus 1. Joh. 4. v. 1. Nullum autem aliud principium est, è quo probare
possumus Spiritus, quam Scriptura sacra. Neque dici potest, il-
lam

Iam insufficienter docere, quæ ad fidem in Christum, & vitam æternam fide consequendam pertinent. Etsi Christus Dominus multa dixit, & fecit, quæ scripta sunt; electa tamen sunt, quæ scriberentur, quæ saluti credentium sufficere visa sunt, sicut August. docet tract. 49. in Johann. *Propheticæ & Apostolicæ libri*, ait Bellar. lib. 1. de verbo Dei cap. 1. *sunt verbum Dei, & certa ac stabilis regula fidei*; si igitur regula consistit in indivisibili, vel ita constituta est, ut nec diminutionem, nec augmentum patiat, fides utique non extenditur ultra Scripturam. Unde Apostolus serè monet 1. Cor. 4. 6. ne quis sapiat ultra id, quod scriptum est. *Non negant Catholici*, inquit Tannerus in compend. relat. colloq. Ratisbon. p. 135. *omnia quæcunque ad religionem spectant, & circa eam observanda sunt, aut in scriptura aperte contineri, aut ex ea quoquo modò etiam per validam consequentiã deduci posse.* De Constantino M. Theodor. lib. 1. Eccl. Hist. cap. 7. scribit, quòd in Concilio Niceno dixerit: *Evangelicæ & Apostolicæ libri & antiquorum Prophetarum oracula planè nos instruunt, quid de rebus divinis sentiendum sit.* Proinde hostili posita discordia, ex verbis divinitus inspiratis sumamus questionum explicationes; quæ sententia Constantini à tota Synodo est approbata, sicut idem Theodor. 1. cit. testatur. Nam finis scripturæ sacræ est, ut nos instruat ad salutem per fidem, quæ est in Christo Jesu, & perfectus sit homo Dei, ad omne opus bonum instructus 2. Tim. 3. v. 15. 17. ut credentes vitam æternam habeamus per nomen Christi, Joh. 20. v. 31. quamobrem scripturas scrutamur, quia putamus, nos vitam æternam in illis habere. Joh. 5, 39. Quis autem dicet, à Spiritu S. profectã esse doctrinam, vel scripturã, quã finis, ob quem ordinata, & exarata est, non possit obtineri. Judæis non est concessum libris Moïsi aliquid addere Deut. 4. v. 2. Quare nobis multò minùs, canone jã absoluto, licebit addere traditiones, vel verbũ aliquod non scriptum. Hæc & multa alia, in quibus Apostoli, & fideles Ecclesiæ Doctores Christum è Scriptura docentem pugnantem &c. imitantes provocant ad legem & testimonium, tanquam controversiarum judicem, & fidei normam infallibilem, eò tendunt, ut commendetur Scripturæ scrutinium, & ostendatur, quòd ea, quæ predicanda, & credenda sunt in sola Scriptura reperiantur, fideique Christianæ dogmata aliã ratione, vel præsidio confirmari nequeant, quàm Scripturæ autoritate, quam Deus prærogativã supra omnia humana scripta ornavit. Nam hæc argumentis, & testibus egent,
scri-

scriptura verò sibi ipsi testis est. *Si scriptis Moſis non creditis, ait Christus Joh. 5. v. 47. quomodo verbis meis creditis? Non poteſt aliquid eſſe certum certitudine fidei, niſi aut immediatè in verbo DEI contineatur, aut per evidentem conſequentiam ex eo deducatur: Fides enim non eſt, niſi verbi divini auctoritate nitatur. Neq; de hoc principio vel Catholici, vel hæretici debent dubitare. Bell. lib. 3. de juſtific. c. 8.* Cum igitur nulla major poſſit eſſe auctoritas, quàm Spiritus Sancti per Scripturam nobiſcum loquentis: neque inventiatur inter homines, qui tantæ ſit auctoritatis, ut fidem divinam in nobis poſſit efficere, & confirmare; Spiritus Sanctus autem per Scripturam, illam in nobis excitet, manifeſtum eſt, Scripturam non tantùm divinam auctoritatè habere in ſe, ſed etiam in ordine ad hominem Chriſtianum. *Si quis, ait Origines cum omni ſtudio, & reverentia, quâ dignum eſt, Prophetica dicta conſideret, in eo ipſo, dum legit, & diligentius intuetur, certum eſt, quòd aliquo diviniore ſpiramine mentem, ſenſumquè pulſatus: agnoſcet, non humanitùs eos eſſe prolatos, quos legit ſed DEI eſſe ſermones.* Ab Eccleſia quidem requiritur, ut ſacrum codicem integrum, vigilantia cura cuſtodiat, à corruptelis vindicet, ejuſquè divinam auctoritatem aliis patefaciat, & validiſſimis argumentis demonſtret: nam Eccleſia eſt *κόλος καὶ ἐδραίωνματις ἀληθείας* 1. Tim. 3. v. 15. verum DEI voluntati Eccleſia ita aſtricta eſt, ut ad Scripturam, quicquid credat, & agat, tanquam ad canonem fidei, & vitæ rectè inſtituendæ referat. Si dicitur, ipſos hæreticos etiam uti Scripturæ auctoritate, eamquè pro ſua ſententia allegare, antiquum eſſe, novimus. Diaboli ſtratagemata, quo ſub prætextu Scripturæ piæ mentes in errorem adducere machinatur, & falſis vera admicet, ut eò faciliùs illas decipiat, & à veritatis via abducat. Cum autem una, & conſtans ſit Scripturæ ſententiâ, adverſarii illam juxta ſuas præconceptas opinionones detorquentes de illius præſidio Spiritus Sancti gratia haud difficile deturbantur. Deturbati autem, & è Scriptura convicti alia quærunt præſidia, & diverticula, ſub quibus ſe latere poſſe, & nobis imponere exiſtimant. Ipſos verò nihil Juvat Præſcriptio; nihil traditio, nihil humana ratio, & quod præterea eſt ex genere hoc, ſicut Reverendus & clariſſimus Dn. Candidatus in ſua Exercitatione inaugurali ſatis clarè, & eruditè demonſtrat, ut unusquisque ſibi ab adverſariorum vanis, & ſucatis præſidiis caveat, ne illorum fraude, & aſtutiâ ſeducatur, & decipiatur. Poſtquam enim is in rerum divinarum
ſci-

& scientia eos fecerat progressus, ut suæ præclaræ eruditionis testimonium
 publicum à Veneranda Facultate Theologica optimo jure reverenter petie-
 rit; examine privato, & satis riguroso cum laude expedito, unanimi Reveren-
 di Collegii Theologici suffragio exhibet materiam scitu utilem, & necessa-
 riam, publico eruditorum examini. Ut autem de ipsius præclaris natalibus,
 nobis alias probè cognitis, ipsiusquæ antea vitæ curriculo unicuique con-
 stet, pro more apud nos usitato illius vitæ historiam paucis pertexemus. Pa-
 tria DEI munere ipsi contigit Hamburgum, urbs non tantùm in Germania,
 sed etiam extra Europæ fines longè lateque notissima. In hac lucem hau-
 rire coepit die 12. Mensis Januarii Anno Christi 1646. Pater ipsi est Vir Ma-
 gnificus, & Nobilissimus Dn. JOHANNES Schlüter, qui initio res pri-
 vatorum consiliis suis salutariter juvans, ac promovens, summo deinceps
 Suecorum in Germania tribunali, quod Wismariæ est, admotus, ibiquæ Ad-
 fessoris primarii officio cum magna laude functus per duodecim annos, nec
 non Præsidis in Consistorio Ecclesiastico, denique à Serenissimo Principe ac
 Domino, Dn. GUSTAVO ADOLPHO Duce Meklenburgico, Güstrovium
 vocatus, Cancellarii consiliarii quæ intimi locum, & dignitatem apud
 eum consecutus est. Majores Paterni originem debent Westphaliæ. Avus ipsi
 à Patre fuit SEVERINUS, verbi divini minister, Pastor & Senior Ecclesiæ
 Hamburgensis optimè meritis. Mater ELISABETHA, matrona Nobilis-
 sima, & pietatis amantissima, Soboles Matthæi Traineri, viri gente, & mente
 nobilissimi, Norimbergæ oriundi, utinam longioris, ceu dignus erat, ævi: cui
 conjux fuit ex Putschiorum stemmate, soror admirandi Juvenis, Eliæ Putschii,
 ab ipso CONRADO RITTERSHUSIO olim publicâ oratione insigniter
 laudati. Reliqua huc trahere, aut longiùs Familiam arcessere non est nostri
 instituti, nihil quæ attinet. Satis hic esto nosse, ipsum natum esse ab opti-
 mis, & Christianò nomine dignis progenitoribus. De Regeneratione per Ba-
 ptismum factâ, & primâ educatione, ut verba prolixè faciamus, non erit ne-
 cesse. Illam & nomen in baptismo datum ab Avo, sene, cum id fieret, se-
 ptuaginta quinque annorum, & pietatis in pueritia studium abundè demon-
 strat; Hanc verò optimâ ætatis, doctrinæ, & virtutis incrementa. Puer ad-
 modum literis imbui coepit, eis quæ non segniter applicari, quæ in posterum
 profutura essent sacratissimum (cui avus, & Parentes cum ab ipsis incunabu-
 lis manciparunt) Theologiæ studium adgressuro. Neque unquam illi de-
 fuit formatorum industria. Hamburgum elementa suppeditavit; Lubecæ
 verò, & Wismariæ imprimis studiorum processus debet, ibi à privatis Præ-
 ceptoribus, hic ab ingenioso viro Dn. ANDREA PAULI, Scholæ Subrectore

B

prin-

principiò; deinde ab aliis, quos à pietate & doctrina commendabiles omninò
 esse plurimis constat, Dn. JOHANNÉ BELLINO, Dn. LAURENTIO BUN-
 SOVIO, Scholæ Rectoribus, Dn. CHRISTOPHORO HOPSTOCKIO
 Conrectore, Dn. CHRISTIANO BUNSOVIO, Laurentii fratre,
 ibidem postea Rectore, optimo viro, & ab adfines suo longè charissimo Dn.
 STEPHANO MASIO Theologiæ Licentiato, bonam jam partem
 morte præmaturâ defunctis, candidissimè institutus. Linguam Latinam,
 atque Græcam tradidère omnes, postremis duobus exceptis. He-
 bræa per Bunsovios & L. Masium ipsi innotuit, Chaldæa per eundem.
 Disciplinarum Philosophicarum gustum dedit DN. LAURENTIUS BUN-
 SOVIUS, à cujus monitis & in aliis plerisq; non sine fructu sese pependisse
 gratissimâ omnino mente profitetur. Andreas verò Pauli in omnem ferè Ma-
 thesin ipsum introduxit, præeunte CASPARIS SCHOTTI Cursu Ma-
 thematicò. Theologiæ rudimenta hausit in publica schola: sed & privatim,
 iis ad ductum Præceptorum incubuit. Cetera omitto, cum non sit opus
 hòc locò omnia referre, & quò pacto ætate crescente pietati, bonis mo-
 ribus, & literis animum studiosè applicare didicerit. Illis autem admini-
 culis suffultus, Wisnariâ relicta, ex Parentis voluntate, quæ pro lege ha-
 benda erat, hanc Academiam accessit annos novendecim natus, ut relam-
 bene inchoatam porrò texeret atque elaboraret. Hospes ipsius in hac
 Universitate fuit DN. AUGUSTUS VARENIUS, Theolog. Doctor &
 Professor Ducalis celeberrimus, nec non Consistorii Provincialis Adfes-
 sor gravissimus, atque h. t. Magnificus DN. RECTOR, amicus & Colle-
 ga noster plurimùm honorandus. Hujus maximè, & item aliorum ductu
 in ipsum se tandem קרש קרש immisit, id est, in adyta S. Theolo-
 giæ, elegantioris nec non Philosophicæ doctrinæ scientiâ privato studio au-
 ctâ. Tum lectus ab illo Codex Hebræus, & Græcus, curâ, quàm antea,
 attentiori. Lecta & audita sanioris religionis dogmata. Privata quoque
 exercitia, quòd non minimùm iis promoveri studia sciret, sollicitè petiit.
 Excepta igitur ex ore dictantis venerandi Dn. Hospitis Theologia contro-
 versa Dieterici Catechesi accommodata. Repetita (ea enim antea quoque
 familiaris reddita) Konigii Theologia Positiva, explicationes in exege-
 cam, & polemicam Theologiam excurrentes adjuncte eòdem DN. D.
 VARENIO, & bis per hebdomadam disquisitioni mutua illam sistente.
 Reliqua, quæ privatim & publicè singulari studiò ab ipso sunt suscepta, jam
 prætereo. A Dn. Parente verò tandem Wisnariâ revocatus, ut Fratris MAT-
 THÆI studiis philosophicis suppetias ferret, ingenium notitiæ rerum.

Theo-

Theologicarum præcipuis cupidissimum ibidem magis atque magis excoluit, lectione frequenti Scripturæ, LL. Theologicorum GERHARDI (quos jam inde ab ingressu in hanc Academiam manibus terere coeperat) Historiæ Ecclesiasticæ (itidem jam tum antea tractatæ) & aliorum. Wismariâ Parentis voluntate & consiliò digressus, ut alias quoque Germaniæ Academias adiret: fraterq; comes itinerum factus est. Patriâ igitur primùm salutatâ cum Fratre Jenam se contulit, ædibus & mensâ Dn. JOHANNIS MUSÆI, Theologi celeberrimi, exceptus. Hic ex voto egit agenda, accuratâ hujus Viri doctrinâ haut mediocriter & publicè & privatim exhilaratus. Hic in publicum prodiit, Disputatione de Principiis cognoscendi diuinam sacrarum literarum firmitudinem d. 4. Dec. a. 1668 Præside paulò antè laudatò institutâ. Hoc autem locò missò petita Norimbergensium Altorfina, multis celebrioribus locis in transcurso lustratis. Ut autem in illa quoque suam industriam, in studio Theologico probaret, sub præsidio Dn. D. JOHANNIS WEINMANNI, veterani Theologi d. 8. Sept. anno. 1669. circularem, ut vocant, Disputationem de Ecclesia habuit: suisque præterea studiis non parum consultum vidit favore clarissimorum ejus loci Professorum, scilicet venerandi Dn. Hospitis, JOANNIS CONRADIDURRII, Theol. & Phil. Mor. Professoris nominatissimi (qui eò tempore publicè congressus cum Socinianis ipsi sæpius ansam dedit illorum partes tutandi,) Dn. LUCE FRIDERICI REINHARTI, Theologi celeberrimi, Dn. D. JOANNIS CHRITOPH. WAGENSEILII, Histor. & Jur. Publ. Professoris, Orientalium linguarum callentissimi, & de cetero longinquis peregrinationibus apprimè nobilitati, Dn. JOANNIS CHRISTOPH. STURMII, excellentis Mathematici & Physici &c. Horum etiam benivolentiâ factum est, ut Norimbergæ amicitia Virorum pietate & doctrinâ celeberrimorum, Dn. WULFERI, Dn. FABRICII, Dn. ARNOLDI &c. maximè gavissus sit. Ut autem in aliorum quoque tum locorum tum virorum clarissimorum notitiam veniret, vale Altdorfis & Norimbergensibus dictò, iter cum Fratre, ac nonnullis Norimbergensibus (quorum pars Ecclesiam nunc bellè ornat) suscepit primùm in Palatinatum superiorem atque Bavariam, inde in Sueviam, Ducatum Württembergensem, Alsatiam, Palatinatum Heidelbergensem, & sic porrò per Rhenum amnem in Belgium. Ubi hoc præcipuè curæ fuit nostro Candidato, ut iis potissimum locis ad tempus inhaereret, quos vel Academia, vel alii magni & celebres viri decorant, vel etiam sectarii deturpant. Hinc & colloquia horum talium passim, maximè verò

Tu-

Tubingæ, Argentorati, Heidelbergæ, Francofurti, Coloniae Agrippinæ,
Lugduni Batavorum, Amstelodami, Groningæ &c. quaesita sunt. Itinere
hòc feliciter DEI gratiâ absolutò Gústrovii hæsit ad tempus apud charis-
simos Parentes. Ibi autem totus in eo fuit DN. CANDIDATUS, ut
singulari industriâ repeteret, quæ in Academiis, & aliis celebrioribus locis
diligenti curâ sibi comparaverat. Inter ea inprimis relecta sunt exege-
tica, polemica atque historica, quibus adjunxit diligentem Casuum con-
scientiæ meditationem, ac eorum, quæ ad praxin ecclesiasticam pertinent.
Homiletica quidem jam inde à primordiis studii Theologici sibi commen-
data habuit, ut etiam concionibus ad populum habendis Spiritus Sancti
gratiâ fieret idoneus, verùm ita, ut ea, quæ ad ἑλεγχον τῶν ἀντιλεγόντων
facerent, inprimis tractaret: ideoque non nisi subcisiivæ horæ iis tributæ,
& ferè illa duntaxat tempora, quando ab aliis conciones habere iussus
est, etsi nunquam res ipsi levis visa, ritè oratoris sacri munus obire.
Quod superest, ego & meo, & Rev. Facultatis Theologicæ
nomine MAGNIFICUM DN. RECTOREM, omnes-
quæ literatos & literatorum Fautores ad actum illum Dispu-
tationis solemnem die XVII. Sept. celebrandum, eâ,
quâ par est, humanitate, & reverentiâ, officiosè
invito.

P. P. sub sigillo Facultatis Theo-
logicæ d. 8. Sept. Anno 1672,

Theologicarum præcipuis cupidissimum ibidem mag
luit, lectione frequenti Scripturæ, LL. Theologicorum
jam inde ab ingressu in hanc Academiam manibus terer
Ecclesiasticæ (itidem jam tum antea tractatæ) & aliorum
tis voluntate & consiliò digressus, ut alias quoque Germ
ret: fraterq; comes itinerum factus est. Patriâ igitur pr
Fratre Jenam se contulit, ædibus & mensâ Dn. JOHAN
logi celeberrimi, exceptus. Hic ex voto egit agenda, acc
trinâ haut mediocriter & publicè & privatim exhilarati
prodiit, Disputatione de Principiis cognoscendi divinam
firmitudinem d. 4. Dec. a. 1668 Præside paulò antè laud
autem locò misisõ petita Norimbergensium Altorfina,
locis in transursu lustratis. Ut autem in illa quoqu
in studio Theologico probaret, sub præsidio Dn. I
WEINMANNI, veterani Theologi d. 8. Sept. anno
ut vocant, Disputationem de Ecclesia habuit: suisque p
parum consultum vidit favore clarissimorum ejus loc
venerandi Dn. Hospitis, JOANNIS CONRADI
& Phil. Mor. Professoris nominatissimi (qui eò te
gressus cum Socinianis ipsi sapius ansam dedit illor
Dn. LUCÆ FRIDERICI REINHARTI, T
Dn. D. JOANNIS CHRITOPH. WAGEN
& Jur. Publ. Professoris, Orientalium linguarum call
tero longinquis peregrinationibus apprime nobilitati,
CHRISTOPH. STURMII, excellentis Ma
ci &c. Horum etiam benivolentiâ factum est, ut N
Virorum pietate & doctrinâ celeberrimorum, Dn. W
BRICII, Dn. ARNOLDI &c. maximè gavi
in aliorum quoque tum locorum tum virorum clari
veniret, vale Altdorfinis & Norimbergensibus dicto.
nonnullis Norimbergensibus (quorum pars Ecclesiam
suscepit primùm in Palatinatum superiorem atque I
Sueviam, Ducatum Württembergensem, Alsatiam,
bergensem, & sic porrò per Rhenum amnem in Belgiu
curæ fuit nostro Candidato, ut iis potissimum locis a
quos vel Academia, vel aliâs magni & celebres viri dec
rii deturpant. Hinc & colloquia horum talium p

erco
(quos
storia
aren
as adi
cum
Theo
iri do
dicum
rarum
Hoc
oribus
riam
NIS
rem,
s non
, scil.
Theol.
è con
andi,
rri
Histor.
de ce
NIS
Physi
nicitiâ
n. F A
utem
itiam
tre, ac
rnat.)
de in
Heidel
æcipuè
eretur,
n secta
nè verò
Tu-

